

Interpellation: Hur går det med införandet av Vita jobb-modellen?

Sedan 2017 har upphandlande myndigheter skyldighet enligt lag att ställa s.k. arbetsrättsliga villkor där det är behövt. Detta gäller både för varor/tjänster som produceras i Sverige eller i annat land. Det ska göras en behövighetsbedömning som bör utgå från ett helhetsperspektiv och baseras på välgrundade uppgifter om riskerna för oskäliga arbetsvillkor i den aktuella branschen.

Bestämmelserna innebär att upphandlande myndigheter och enheter i vissa fall är skyldiga att ställa arbetsrättsliga villkor. Om arbetet utförs i Sverige, där svensk rätt är tillämplig, ska de arbetsrättsliga villkoren avse lön, semester och arbetstid enligt ett centralt kollektivavtal. Om arbetet utförs i andra länder, där svensk rätt inte är tillämplig, ska de arbetsrättsliga villkoren fastställas i enlighet med ILO:s kärnkonventioner.

Sedan 2012 har upphandlingsenheten i Lunds kommun ställt krav i varuupphandlingar där det bedömts vara risk för att ILOs kärnkonventioner inte följts. Krav har således ställts i upphandlingar och vissa av dessa har följts upp genom revisioner. SKL Kommentus Hållbarhetskontroll, där deltagare från Lunds kommuns upphandlingsenhet varit referensperson, tagit fram krav rörande ILOs kärnkonventioner. Varje år utför SKL Kommentus, genom upphandlat ramavtal av revisorer, ett antal revisioner på upphandlade avtal hos svenska kommuner och kommunala bolag. Lunds kommun har på detta vis fått revisioner gjorda, bl a järnhandelsvaror.

När det gäller arbete som utförs i Sverige ställer upphandlingsenheten krav rörande arbetsrättsliga villkor sedan lagstiftningen 2017. Upphandlingsmyndigheten arbetar kontinuerligt med att ta fram nya kriterier för olika branscher. Det är ett mycket omfattande arbete då alla specifika kollektivavtal måste tas fram och samtliga relevanta villkor, d v s lön, arbetstid och semester i faktiska siffror måste vara med i kravspecifikationen. Upphandlingsmyndigheten har en referensgrupp som enbart arbetar med sociala krav i upphandling. Upphandlingsenheten i Lunds har en referensperson med i den gruppen.

På upphandlingsenheten i Lunds kommun har vi också ett samarbete med Skattemyndigheten som är behjälpliga när vi har frågor och hjälper enheten med att ytterligare kontrollera företag när enheten finner att det behövs efter att sedvanlig kontroll gjorts genom upplysningsinstitut så som Creditsafe och Upplysningscentralen. Bevakning sker kontinuerligt genom hela avtalsperioden.

P. g. a. bristande resurser så har upphandlingsenheten valt att ställa krav utifrån de kriterier som Upphandlingsmyndigheten tagit fram, i dagsläget är det inom bygg, städ och taxi. Det innebär att när Upphandlingsmyndigheten tagit fram nya kriterier så kommer dessa att ställas även i de upphandlingar som är berörda.

En av de stora utmaningarna just nu är hur mycket upphandlande myndighet kan kontrollera på personnivå. D v s kontrollera att den person som utfört tjänst åt Lunds kommun har korrekt lön, semester och arbetstid enligt hänvisat kollektivavtal, detta p.g.a den nya Datasäkerhetslagen.

Upphandlingsmyndigheten kommer inom kort att träffa Datainspektionen för att få ett klargörande hur mycket upphandlande myndighet får kontrollera.

Upphandlingsenheten har anställt en studentmedarbetare som under hösten 2019 kommer att följa upp de ställda kraven kring arbetsrättsliga villkor i avtalet för skolskjutsar (taxi/småbussar för funktionsnedsatta). Detta kommer först att ske genom s.k. egen rapportering från leverantören. Vi kommer därefter att ta ställning hur vi ska gå vidare, mycket baserat på svar från Datainspektionen, se ovan.

Det kan även sägas att när Lunds kommun följde upp hur avtalad leverantör, (Atea) uppfyllde våra krav rörande ILOs kärnkonventioner så, enligt Atea själv, var det startskottet för Ateas hållbarhetsarbete.

Börje Hed
Kommunalråd FörNyaLund